

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

- Titulació: Mestre en l'especialitat d'Educació Primària
- Tipus d'assignatura (obligatòria, troncal, optativa...): troncal
- Impartició: semestral
- Semestre / Curs: segon semestre / 2n curs
- Departament: Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials
- Nombre actual de crèdits assignats: 4 crèdits (3.5 ECTS)

Departament: Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials

Professors: Roser Canals, Neus González, Antoni Santisteban

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

1. Analitzar i valorar documents o materials curriculars propis de l'àrea de Ciències Socials per a l'educació primària.
2. Elaborar criteris per a la selecció i seqüenciació dels continguts, de les estratègies, de les activitats d'ensenyament-aprenentatge i dels recursos més propis de les CCSS.
3. Dominar les competències comunicatives verbals i no verbals i les habilitats socials necessàries per ensenyar i aprendre Ciències Socials.
4. Dissenyar, justificar, elaborar, experimentar i avaluar una unitat didàctica de Ciències Socials on s'apliquin els principis treballats.
5. Aplicar estratègies de treball basades en la participació, el treball cooperatiu, la recerca documental i l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

La programació d'una Unitat Didàctica

En l'elaboració d'una seqüència d'aprenentatge són importants les creences del mestre respecte a com contribueixen les Ciències Socials en la formació del pensament social i crític de l'alumne? Quins elements configuren la programació?

1. La definició d'objectius

Existeix relació entre les finalitats atorgades pel mestre al coneixement social i els objectius d'aprenentatge? Quines competències per a l'aprenentatge de les Ciències Socials s'han de desenvolupar? Existeix relació entre els objectius proposats i el coneixement objecte de ser avaluat? Els objectius han de ser compartits entre mestre i alumnes?

2. La selecció i seqüenciació de continguts

Quins continguts s'han d'ensenyar per a que els alumnes aprenguin a pensar, a sentir, a fer i a actuar com a ciutadans crítics i responsables? Quines categories de continguts hem de seleccionar? Quins instruments ens poden ajudar a seleccionar els continguts referents a fets i conceptes? Els conceptes socials clau poden actuar com a eixos vertebradors del coneixement que ha de ser ensenyat? Es pot aprendre sense comunicar les idees, sense compartir el coneixement? Totes les preguntes ens condueixen a explicar els fets i fenòmens socials? Quines competències lingüístiques afavoreixen la formació d'una ciutadania crítica i responsable?

3. Les activitats d'ensenyament-aprenentatge

Com aprenen els nens? Existeix "el mètode" per ensenyar i aprendre Ciències Socials? Totes les activitats tenen una mateixa funció? Quines estratègies, habilitats i tècniques faciliten aprendre a aprendre Ciències Socials? Hi ha recursos propis de les Ciències Socials? Quins i en què consisteixen?

4. L'avaluació dels continguts socials

Què s'ha d'avaluar? Per què? Quan? Les activitats d'avaluació poden ser un instrument de regulació i d'aprenentatge? S'han de comunicar als alumnes els criteris d'avaluació?

3. Avaluació

L'avaluació és un procés que ens dona informació sobre els aprenentatges adquirits per l'estudiant i ens ajuda a certificar que s'han aconseguit els objectius. L'avaluació requereix, per tant, dades per al reconeixement del que s'ha après i criteris per valorar-les.

L'avaluació es considera l'eina que ha de permetre analitzar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Periòdicament, es promourà la reflexió sobre com es va desenvolupant l'assignatura.

També serà objecte d'avaluació, l'actitud envers el treball realitzat a l'aula, l'aportació d'idees, de dubtes, de qüestions a debatre i d'informació i punts de vista argumentats.

L'avaluació de l'assignatura té dues dimensions: una formativa i una acreditativa.

7.1. L'avaluació formativa

L'avaluació formativa es desenvolupa durant tot el semestre i té com a funció fonamental estimular que l'estudiant sigui conscient del seu procés d'aprenentatge i el reorienti prenent com a referència els continguts fonamentals. Per tal d'establir mecanismes de regulació de l'ensenyament-aprenentatge, es considera indispensable:

- Preparar i participar en els debats dels documents que es proporcionen a classe.
- Presentar dels treballs que es faran a classe i durant l'estada al Camp d'Aprenentatge (1 dia).
- Realitzar tutories amb els grups de treball per orientar l'elaboració de la Unitat Didàctica.
- Participar en l'espai del Campus Virtual que té l'assignatura, com a introducció i ús de les tecnologies de la informació i el coneixement.

7.2. L'avaluació acreditativa

L'avaluació acreditativa té com a funció principal proporcionar al professorat els instruments per a decidir si l'alumnat ha superat l'assignatura. Per aprovar aquesta assignatura, caldrà:

- Implicar-se en el treball del grup de seminari. Es valorarà les aportacions, les intervencions i la seva qualitat en els debats en gran grup, a partir de les lectures plantejades.
- Presentar correctament la carpeta d'aprenentatge. Realitzar correctament tots els exercicis i activitats pràctiques proposades. Es valorarà la puntualitat en l'entrega, la rigorositat i les aportacions que es facin.
- Aprovar una prova escrita de síntesi del curs. S'ha de treure un mínim de 5 punts. Es valorarà la pertinença de les respostes, la integració dels continguts rellevants de l'assignatura, la capacitat d'argumentar les respostes.
- Assistir i participar activament en la sortida al Camp d'Aprenentatge (1 dia). És requisit del curs l'assistència a la sortida. Es valorarà les aportacions en les diferents fases del treball de descoberta, la rigorositat en la selecció i elaboració del coneixement, la creativitat en la presentació dels resultats.
- Assistir regularment a classe i a les sessions de tutoria. El percentatge mínim d'assistència serà d'un 80% de les sessions.
- Dissenyar una unitat didàctica on s'observi l'aplicació dels coneixements teòrics treballats a l'aula, la rigorositat científica en la selecció del coneixement que haurà de ser ensenyat, la capacitat de reflexió crítica sobre el procés d'elaboració, les propostes de millora, la capacitat de treball en equip...

4. Fonts d'informació bàsica

Per a cada bloc temàtic es lliurarà un dossier amb lectures i activitats obligatòries. Aquesta assignatura funciona amb el recurs del Campus Virtual on els estudiants trobaran materials diversos que els ajudaran a confeccionar els treballs en grup i/o individuals.

Revistes de Didàctica de les Ciències Socials

- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Revista de l'editorial Graó.
- Didáctica de las ciencias experimentales y sociales. Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València
- Con-Ciencia Social. Anuario de didáctica de geografía, historia y otras ciencias sociales de Fedicaria.
- Enseñanza de las Ciencias Sociales. ICE de la UAB i de la UB.

Revistes on apareixen articles de Didàctica de les Ciències Socials :

- Aula de Innovación Educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Cuadernos de Pedagogía. Revista de l'editorial Praxis.
- Documents d'Anàlisi Geogràfica. Publicació del Departament de Geografia de la UAB.
- Guix. Elements d'acció educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Investigación en la Escuela. Revista de la Universidad de Sevilla.
- Perspectiva Escolar. Revista de l'AM Rosa Sensat.

Algunes pàgines web

- Edu365: <http://www.edu365.com/>
- Enllaços de geografia i història: <http://www.xtec.es/%7Ejfierro/matrizorigin.htm>
- Senderi-Educació en Valors: <http://www.senderi.org>
- Top de historia: <http://www.educahistoria.com/top/index.php>
- Comunitat catalana de Webquest: <http://www.webquestcat.org/>

Xtec-Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya: <http://www.xtec.es>
Zona Clic: <http://clic.xtec.net/ca/>
Alteris: <http://www.alteris.org>

Bibliografia recomanada

- AISENBERG, B.; ALDEROQUI, S. (1994) Didáctica de las Ciencias Sociales. Aportes y reflexiones. Buenos Aires: Paidós.
- ALBET, A.-BENEJAM, P. (2000) Una Geografía humana renovada: lugares y regiones en un mundo global. Barcelona: Ed. Vicens-Vives.
- BATLLORI, R.; CASAS, M. (2000) El conflicto y la diferenciación. Conceptos clave en la enseñanza de las ciencias sociales. Madrid: ed. Milenio.
- BENEJAM, P. (1999) "El contexto de enseñanza y la didáctica de las Ciencias Sociales" a DD.AA. Un currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Sevilla: Díada, pàg. 21-25.
- BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords., 1998) Psicopedagogia de les ciències socials i de les humanitats. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords. 1997) Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria. Barcelona: ICE-UB / Horsori.
- CASAS, M. BOTELLA, J; (2002) La democracia y sus retos en el siglo XXI. Elementos para la formación democrática de los jóvenes. Madrid: ed. CissPraxis.
- CASAS, M. (Coord.) (2005) Ensenyar a parlar i escriure ciències socials, Barcelona: Rosa Sensat
- FONTANA, J. (1997) Introducció a l'estudi de la història. Barcelona: Ed. Crítica.
- GARCÍA, A.L. (coord., 1997) Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia en la enseñanza secundaria. Granada: Grupo Editorial Universitariol
- HERNÁNDEZ, F.X. (2002) Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia. Barcelona: Graó.
- JORBA, J.; CASELLAS, E.; PRAT, A.; QUINQUER, D. (2000) Avaluar per millorar la comunicació i facilitar l'aprenentatge. Barcelona: ICE/UAB.
- MORIN, E. (2001) Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure. Barcelona: edicions la campana.
- OLLER, M. (1996) "Ciències Socials. Educar i viure uns valors?" a L'Avenç, núm. 204, pàg. 71-73.
- OLLER, M. (1999) "Trabajar problemas sociales en el aula, una alternativa a la transversalidad" a DDAA. Un Currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Actas del X Simpoium deDidáctica de las Ciencias Sociales. La Rioja: Universidad de la Rioja-Díada, pàg. 123-129
- PAGÈS, J. (1994) "Per què i què ensenyar i aprendre de Ciències Socials a finals del segle XX" a Perspectiva Escolar, núm. 182, pàg. 9-20.
- PAGÈS, J. (1998) "Models i tradicions curriculars en l'ensenyament de les Ciències Socials i de les humanitats: Les finalitats i els valors com opció ideològica" a BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords.) Psicopedagogia de les Ciències Socials i de les humanitats. Barcelona: UOC.
- SANMARTÍ, N. (2007) 10 ideas clave para evaluar, Barcelona: Editorial Graó
- SOUTO, X.M. (1998) Didáctica de la Geografía. Barcelona: Ed. del Serbal.
- TREPAT, C; COMES, P. (1998) El tiempo y el espacio en la Didáctica de ls Ciencias Sociales. Barcelona: ICE/UB-Graó.